

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1298/2018
13.12.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Говедарица, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Лука Бралић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Држано правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5865/17 од 11.10.2017. године, у седници одржаној 13.12.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца, **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5865/17 од 11.10.2017. године у одбијајућем делу става првог и ставу четвртог изреке, тако што се обавезује тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе плати поред досуђеног још и 1.500.000,00 динара, са законском затезном каматом од 08.05.2017. године до исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 729.800,00 динара са каматом од извршности пресуде а све у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

У преосталом делу ревизија тужиоца **ОДБИЈА** се, као неоснована.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 588/17 од 08.05.2017. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе из поднеска тужиоца од 19.10.2016. године. Ставом другим изреке, усвојен је захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободе исплати 5.100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 08.05.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете исплати још 45.000.000,00 динара, преко досуђеног износа од 5.100.000,00 динара, а до траженог износа од 50.100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 08.05.2017. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете исплати укупно 2.813.227,44 динара, и то на име накнаде трошкова спремања и доставе хране 1.020.000,00 динара, на име накнаде трошкова куповине намирница и

хране у притворској кантини Окружног затвора у ... 483.734,22 динара и трошкове исплате акумулираног дуга за Инфостан и ЕДБ 1.309.493,22 динара, све са законском затезном каматом од 13.07.2013. године до исплате. Ставом петим изреке, одбачена је тужба у делу у коме је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете исплати 6.103.500,00 динара, и то на име исплаћених накнада за 242 посете адвоката у притвору 5.808.000,00 динара, на име исплаћених накнада за одбрану на главним претресима адвокатима 295.500,00 динара, све са законском затезном каматом на укупан износ почев од 17.07.2013. године до исплате, као недозвољене. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 512.300,00 динара, са законском затезном каматом на тај износ почев од 08.05.2017. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5865/17 од 11.10.2017. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је делимично усвојен захтев тужиоца и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе исплати 2.500.000,00 динара, са законском затезном каматом од 08.05.2017. године, као дана пресуђења па до исплате, док је захтев тужица у делу за још 2.600.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 08.05.2017. године до исплате одбијен, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијена је жалба тужиоца, као неоснована и потврђена првостепена пресуда у ставу трећем, четвртном и петом изреке. Ставом трећим изреке, одбијена је жалба тужене, као неоснована и потврђено решење о дозволи преиначења тужбе садржано у ставу првом изреке првостепене пресуде. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу шестом изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 298.100,00 динара, са законском затезном каматом од 08.05.2017. године до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/1, 55/14) и утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је вођен кривични поступак, који је правноснажно завршен доношењем пресуде Вишег суда у Београду К 272/12 од 23.11.2015. године, којом је тужилац ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ-а, које му је стављено на терет измењеном оптужницом Вишег јавног тужилаштва у Београду од 22.07.2013. године. Тужилац је био у притвору од 16.03.2011. године до 01.08.2012. године (501 дан). Основ за одређивање притвора тужиоцу између осталог је била опасност од бекства, на основу члана 142. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку, из разлога постојања основане сумње да

новац, прибављен извршењем кривичног дела које му је стављено на терет у износу од 12.929.139,41 динар, може да користи за скривање или бекство. Тужилац је, у време када је лишен слободе имао пријављено пребивалиште на адреси у ул., где је након извршеног претреса стана 16.03.2011. године лишен слободе. Пре одређивања притвора није био у бекству нити се скривао и за њим није била расписана потерница. У време лишења слободе тужилац је имао ... година, био је породичан човек, неосуђиван и отац два малолетна детета. Дневна штампа је извештавала о његовом хапшењу и о поступку који се против њега водио. Тужилац је, у време лишења слободе био законски заступник три привредна друштва, а за време док се налазио у притвору, неке од његових фирми су отишле у стечај. Рачуне за два стана која поседује, за време док је био лишен слободе нико није плаћао. Тужилац је у притвору боравио у соби од око 20м², са осморо људи од којих су петорица била осуђена за кривично дело убиства, плашио се за свој живот, јер су га други притвореници малтретирали. За време боравка у притвору, у периоду од 21.03.2011. године до 01.08.2012. године тужиоцу је у Окружном затвору у ... храна достављена из СУР ... „ББ“ и то 340 специјално припремљених оброка (ручак – вечера) по цени оброка од 3.000,00 динара, за које је тужилац, тој угоститељској радњи, платио укупно 1.020.000,00 динара. При доласку у притворску јединицу Окружног затвора у ..., тужилац је са собом имао новац у износу од 16.790,00 динара, а на картицу тужиоца, као притвореног лица, вршена је уплата новчаних средстава у одређеним износима, који новац је коришћен за куповину у затворској кантини. При изласку тужиоца из Окружног затвора у ..., враћен му је преостали износ од 305,78 динара. Одлуком Уставног суда Уж 88/2012 од 17.07.2013. године, усвојена је жалба овде тужиоца и утврђено је да је решењем Вишег суда у Београду Кв. По1 568/11 од 09.11.2011. године и решењем Апелационог суда у Београду – Посебног одељења Кж2 По1-317/11 од 21.11.2011. године повређено право тужиоца зајемчено одредбом члана 31. Устава Републике Србије, а на исти начин одлучено је и одлуком Уставног суда Уж 2142/2012 од 06.02.2014. године, у односу на решење судова о продужењу притвора тужиоцу. Решењем Вишег суда у Београду К 272/12 од 01.08.2016. године тужиоцу су досуђени трошкови кривичног поступка у укупном износу од 4.742.000,00 динара, а одбијен је његов захтев за накнаду трошкова преко досуђеног износа, а до траженог износа од 11.825.000,00 динара. Тужилац се против тог решења није жалио, због чега је исто постало правноснажно истеком рока за жалбу 09.08.2016. године. Захтевом за накнаду штете због неоснованог лишења слободе тужилац се, пре него што је поднео тужбу, обратио Министарству правде Републике Србије.

Правилан је закључак нижестепених судова, да тужилац има право на наканду штете за душевне болове које је трпео због неоснованог лишења слободе, одређивањем притвора, због покретања кривичног поступка против њега, који је правноснажно завршен доношењем пресуде којом је ослобођен од оптужбе, а основ и пасивна легитимација тужене да тужиоцу накнади ову штету произлазе из члана 560. став 1. тачка 1. ЗКП.

Врховни касациони суд налази да су делимично основани наводи ревизије тужиоца, којима се указује на погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда приликом одлучивања о висини правичне новчане накнаде, на име овог вида нематеријалне штете.

Висина новчане накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе утврђује се у складу са одредбом члана 200. Закона о облигационим односима. Накнада нематеријалне штете у складу са наведеном законском одредбом има за циљ материјалну сатисфакцију, због Уставом заштићених права и добара, каква су слобода и права личности. Душевни болови због повреде слободе и права личности, представљају јединствен вид штете који обухвата све штетне последице нематеријалне штете везане за личност оштећеног, проистекле из неоснованог лишења слободе. Накнаду штете суд одмерава узимајући у обзир све објективне и субјективне околности, као што су дужина трајања лишења слободе, тежина и природа кривичног дела, које је оштећеном стављено на терет, углед који је оштећени уживао у својој животној и радној средини, животну доба оштећеног у време лишења слободе, породично стање, занимање и друге чиниоце, који утичу на природу, тежину и трајање психичких болова изазваних лишењем слободе.

Имајући у виду све утврђене околности релевантне за одмеравање висине накнаде предметне нематеријалне штете, животну доб тужиоца у време лишења слободе (... година), породично стање, да је отац два малолетна детета, неосуђиван, да је уживао углед као успешан привредник у средини у којој је живео и радио, да је вест о његовом хапшењу објављена у средствима јавног информисања, дужину трајања лишења слободе (501 дан), природу и тежину кривичног дела које му је стављена на терет, Врховни касациони суд налази да накнада штете тужиоцу у висини од још 1.500.000,00 динара (укупно 4.000.000,00 динара) одговара околностима случаја и сврси због које се досуђује.

По налажењу Врховног касационог суда правилно су одлучили нижестепени судови када су одбили, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду материјалне штете, на име накнаде трошкова спремања и доставе хране и на име накнаде трошкова куповине намирница и хране у притворској кантини Окружног затвора у ..., правилном применом материјалног права, с обзиром на то да из утврђеног чињеничног стања следи да тужиоцу није била потребна посебна исхрана за време док је био неосновано лишен слободе, а осим тога тужиоцу је, као и осталим притвореницима, исхрана била омогућена у притворској јединици у којој се налазио.

Такође, правилно су нижестепени судови одлучили када су одбили, као неоснован захтев тужиоца за накнаду материјалне штете на име дуга за Инфостан и ЕДБ, правилно закључивши да је тужилац, као власник непокретности корисник тих услуга свакако имао обавезу да исте плаћа и да се није налазио у притвору.

Правилна је одлука нижестепених судова којим је тужба у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете исплати 6.103.500,00 динара, на име исплаћених накнада за 242 посете адвокату у притвору и на име исплаћених накнада за одбрану на главним претресима браниоцима адвокатима, са законском затезном каматом на укупан износ, с обзиром да је о захтеву тужиоца за накнаду трошкова кривичног поступка одлучено правноснажним решењем Вишег суда у Београду К 272/12 од 01.08.2016. године, тако што су тужиоцу досуђени трошкови кривичног поступка у укупном износу од

4.742.000,00 динара, док је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова преко досуђеног, а до траженог износа од 11.825.000,00 динара.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 414. и 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Одлука о трошковима парничног поступка донета на основу члана 153. став 2, 154. и 165. став 2. Закона о парничном поступку. Тужени је обавезан да према успеху странака у парници накнади тужиоцу нужне трошкове поступка правилно специфициране и обрачунате првостепеном пресудом у износу од 512.300,00 динара. Такође како је тужилац делимично успео у поступку по ревизији, има право на накнаду трошкова поступка који су му досуђени у висини од 217.500,00 динара, на име награде адвоката за састав ревизије и таксе, а све у укупном износу од 729.800,00 динара.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић